

O Kultúrnych cestách

Tematická kultúrna cesta spája viacero atrakcií a lokalít kultúrneho dedičstva do unikátneho turistického produktu pomocou spoločnej témy. Každá tematická cesta ponúka návštevníkom jedinečný príbeh. Pozýva k spoznávaniu našich koreňov, dávnej i nedávnej histórie, významných osobností, rozmanitých lokalít a pamiatok kultúrneho dedičstva. Ponúka objavovanie, dobrodružstvo, relax i aktívne strávený volný čas.

Tematické kultúrne cesty sú v súčasnosti veľmi žiadaným nástrojom rozvoja rôznych foriem turizmu. Môžu byť lokálne, cezhraničné alebo medzinárodné. Na území západného Slovenska máme viacero významných európskych tematických kultúrnych ciest. Ich prínos spočíva najmä v sieťovaní a spájaní lokalít do jedného celku. Známe atrakcie tak môžu pritiahať pozornosť aj k tým menej známym lokalitám kultúrneho dedičstva. O rastúcom význame kultúrnych ciest pre rozvoj turizmu svedčí aj ich začleňovanie do rozvojových stratégií Európskych makroregiónov, certifikovanie stále nových kultúrnych ciest Rady Európy.

Zvláštnu kategóriu tematických kultúrnych ciest predstavujú Európske kultúrne trasy certifikované Radou Európy. Tento titul sa udeľuje už od roku 1987 tématickým kultúrnym cestám Európskeho významu, ktoré spájajú aspoň tri krajinu v Európe. Okrem toho musia certifikované trasy spĺňať viacero kritérií, ako je demokratický prístup k rozvíjaniu kultúrnej trasy, podpora Európskej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja; posilnenie kultúrnej pamäte, história a európskeho dedičstva; rozvoj kultúrnych a vzdelávacích výmen mladých Európanov; súčasnej kultúrnej a umenieckej praxe; turizmu a trvalej udržateľnosti.

Slovensko je v súčasnosti zapojené do šiestich certifikovaných Európskych kultúrnych trás, hoci náš potenciál je omnoho vyšší.

Patria k nim Cesta sv. Martina z Tours (2005), Transromanica (2007), Európska cesta keramiky (2012), Cesta železnej opony (2019), Cyrilometodská cesta (2021), Cesta historických kaviarní (2022).

www.coe.int/routes
www.kulturnecesty.sk

Nositel' autorských práv a práv na titulnú foto: m-ARK

Slovenská cesta židovského kultúrneho dedičstva

Veľká časť židovskej histórie je zakorenena v Európe, pričom minulosť sa skladá z prenasledovania migrácie a neistoty, ale aj z výmen, humanizmu a hojnosti vzájomného obohacovania. Klúčovým aspektom trás je preto uznanie zásadného prínosu židovskej tradície k budovaniu kultúrnej rozmanitosti prostredníctvom intenzívneho medzikultúrneho dialógu.

Slovenská cesta židovského kultúrneho dedičstva prezentuje desiatky židovských pamiatok na celom území Slovenska. Jej ambíciou je zachovanie a prezentácia židovského kultúrneho dedičstva ako súčasti európskeho multikultúrneho dedičstva a jeho začlenenie do kultúrnych, vzdelávacích a turistických aktivít.

Cesta je súčasťou medzinárodného projektu Európskych ciest židovského kultúrneho dedičstva, ktoré v roku 2005 získali štatút Velkej kultúrnej cesty Rady Európy.

Najvýznamnejšie zapojené pamiatky na Slovensku - židovské kultúrne dedičstvo na Slovensku zaradené do Európskych ciest židovského kultúrneho dedičstva:
Synagóga a Židovské komunitné múzeum na Heydukovej ulici v Bratislave, Pamätník Chatama Sofera v Bratislave, Zsigrayova kúria (Múzeum židovskej kultúry) v Bratislave, Synagóga status quo v Trnave, areál objektov Židovskej náboženskej obce v Košiciach a areál objektov Židovskej náboženskej obce v Prešove.

www.slovak-jewish-heritage

Nositel' autorských práv a práv na foto: m-ARK

Cesta historických kaviarní

Historické kaviarne odrážajú spoločné dedičstvo Európy, o čom svedčí ich architektúra, dizajn a úloha v kultúrnych a politických dejinách. Prinášajú cenné príbehy o vzniku demokratických spoločností, odpore voči totalitarizmu a sociálnej neznášanlivosti. Kaviarne sú zároveň vyjadrením rozmanitosti miestnych praktík a tradícií súvisiacich s jedlom a pitím. Dnes sú kaviarne ideálnym miestom na socializáciu a medzikultúrny dialóg pre miestnych obyvateľov a návštevníkov.

Zachované historické kaviarne Európy ako súčasť dedičstva miest prežili vojny aj velké spoločenské zmeny. Zobrazujú bohaté hmatateľné dedičstvo s množstvom architektonických štýlov. Tvoria zároveň miesta nehmotného dedičstva, ako neoddeliteľná súčasť kolektívnej pamäti európskej histórie, ktorá zahŕňa literárne, hudobné, umelecké a politické dedičstvo. Historické kaviarne sú miestami, kde aj dnes môžeme byť svedkami tradícií pitia kávy, a ochutnať lokálne cukrárenske špeciality.

Najvýznamnejšie zapojené pamiatky na Slovensku:
Štefánka by Pulitzer, Bratislava

www.historiccafesroute.com

Cesta sv. Martina z Tours

Cesta svätého Martina predstavuje hodnotu zdieľania, ktorú symbolizuje charitatívny čin svätcu v Amiens, keď si rozrezal plášť na polovicu, aby sa o neho podelil s chudobným mužom, ktorý umíral na zimu uprostred zimy. Za týmto jednoduchým konceptom sa skrýva zámer spojiť ľudí, bez rozdielov všetkého druhu, v rámci jediného prístupu: zdieľanie zdrojov, vedomostí a hodnôt.

Cesta sv. Martina z Tours, certifikovaná kultúrna trasa Rady Európy (2005), prepája veľké európske mestá, ktoré majú významné architektonické kultúrne dedičstvo spojené s kultom svätého Martina z Tours v desiatich krajinách Európy.

Najvýznamnejšie zapojené pamiatky na Slovensku:
Dóm sv. Martina v Bratislave, katedrála sv. Martina v Spišskej Kapitule, kostol sv. Martina v Podskalí.

Do Európskej kultúrnej cesty sv. Martina z Tours bolo zaradené mesto Bratislava s dómom sv. Martina.

www.saintmartindetours.eu
www.viasanctimartini.org

Kultúrne cesty na Slovensku

Transromanica

Napriek ťažkostiam s cestovaním boli stredovekí Európania mimoriadne mobilní, tisíce cestujúcich cestovali po vode a po súši, väčšinu času pešo. V dôsledku týchto hnutí sa v architektúre a konkrétnejšie v katedrálach, ktoré boli stredobodom mestského života, prejavil spoločný spôsob myslenia a spoločné hodnoty. Románsky štýl sa tak stal prvým spoločným jazykom starého kontinentu. Táto "prvá" Európa, ktorá siaha až do stredoveku, zahŕňa hodnoty, ktoré dodnes spájajú kontinent: rozmanitosť a porozumenie medzi civilizáciami.

Románsky štýl vznikol koncom 10. storočia ako nová forma architektúry a formoval podobu stredovekej Európy v priebehu nasledujúcich 300 rokov. Predstavuje prvý významný medzinárodný architektonický štýl stredovekej Európy. Transromanica, certifikovaná kultúrna trasa Rady Európy (2007), spája spoločné románske kultúrne dedičstvo deviatich európskych krajín: Nemecka, Rakúska, Portugalska, Španielska, Francúzska, Talianska, Slovenska, Srbska a Rumunska. Spája veľkolepé katedrály, kláštory, pokojné kostoly a hrady, ktoré boli svedkami tejto veľkej európskej éry.

Najvýznamnejšie zapojené pamiatky na Slovensku:
Kostol Panny Márie Nanebovzatej v Diakovciach, Kostol Panny Márie v obci Bíňa, Katedrála sv. Martina v Spišskej Kapitule.

www.transromanica.com/

TRANSROMANICA
The Romanesque Routes of European Heritage

Nositel' autorských práv a práv na foto: Pamiatkový úrad SR, P. Fratrič

Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda

Prispieva k rozvoju kultúrnej spolupráce v celej Európe, ilustruje našu spoločnú kultúru a dedičstvo súvisiace s odkazom svätých Cyrila a Metoda. Trasa ako taká poskytuje aj platformu pre medzikultúrny dialóg, vzájomný rešpekt, sociálnu súdržnosť a porozumenie dosiahnuté prostredníctvom kultúry, cestovného ruchu a umenia. Zároveň presadzuje európske hodnoty, najmä demokraciu a ľudské práva vrátane práva na prístup ku kultúre pre všetkých.

Cesta sv. Cyrila a Metoda spája kultúrne dedičstvo vyše 10 Európskych krajín a tiahne sa rozsiahlym územím naprieč Južnou, Strednou a Východnou Európu. Jej zámerom je priblížiť Veľkomoravskú misiu solúnskych bratov Konštantína (Cyrila) a Metoda v 9. storočí, ktorí položili základ kultúry Slovanských národov. V roku 1980 vyhlásil pápež Ján Pavol II. svätých Cyrila a Metoda za spolupatrónov Európy. Myšlienka vzniku Cyrilometodskej kultúrnej cesty sa zrodila v roku 2013 pri príležitosti 1150. výročia príchodu Cyrila a Metoda na naše územie. Kultúrna cesta získala certifikáciu Radou Európy pre kultúru v roku 2021. Okrem poznávania kultúrno-historických pamiatok či prírodných jedinečností cesta ponúka regionálnu gastronómiu, tradície, oblastné zvyklosti, lokálne produkty a veľa zaujímavostí. Na území Slovenska je mnoho atraktívnych lokalít spojených s misiou solúnskych bratov.

Najvýznamnejšie zapojené pamiatky na Slovensku:
Bratislavský hrad, hrad Devín, kostol sv. Margity Atiochijskej v Kopčanoch, Nitriansky hrad, Zoborský kláštor, kostol sv. Michala Archanjela, Skalka nad Váhom.

www.cyril-methodius.cz

Cyrilo-metodská cesta - Kultúrne cesty

Nositel' autorských práv a práv na foto: m-ARK

Európska cesta keramiky

Keramické umenie je neoddeliteľne späté s ranými európskymi výmenami a odráža spoločnú identitu Európy a miestne singularity jej území. Odráža tiež technický pokrok, umelecké trendy a ideologické ašpirácie každého obdobia, od primitívneho používania terakoty až po najmodernejšie kúsky.

Rozvoj keramického umenia v Európe je pozoruhodný. Rozmach keramického priemyslu nepoznačil len hospodársky rozvoj príslušných území, ale vytvoril aj dedičstvo a sociálnu históriu a prispel k vytvoreniu silnej identity. Táto identita keramiky, ktorá nadálej formuje mnohé mestá v celej Európe, je teraz prístupná cestujúcim pozdĺž Európskej cesty keramiky, certifikovanej v roku 2012. Cieľom trasy je zviditeľňovať rôznorodé hmotné európske dedičstvo keramiky ako aj nehmotné vrátane remesiel potrebných na jeho výrobu.

Najvýznamnejšie zapojené miesta na Slovensku:
mesto Modra

www.europeanrouteofceramics.eu

Nositel' autorských práv a práv na foto: m-ARK

Cesta Železnej opony

Cesta železnej opony je v prvom rade trasou, ktorá spája európsku história, kultúru a krajinu. Po hraniciach medzi susednými krajinami a regiónnimi návštevníci na vlastnej koži zažijú hodnoty Rady Európy v zjednotenej Európe. Trasa je symbolom novej celoeurópskej skúsenosti, ktorá sa zameriava na demokratické hodnoty Európy a trvalý medzikultúrny dialóg naprieč európskymi hranicami.

Takmer polstoročie bola Európa násilne rozdelená na východnú a západnú. Hranica medzi nimi dostala meno Železná opona. Ako súčasť Česko-Slovenska bolo Slovensko na východnej strane Železnej opony a susedilo s neutrálnym Rakúskom na druhej strane Železnej opony. Trasa ešte nie je v celej dĺžke vyznačená, na Slovensku však už je a putujú po nej cykloturisti. Cesta má v jednotlivých krajinách rôzny charakter, tiahne sa divočinou bez ľudských obydlí aj cez husto obývané a rozvinuté oblasti.

Cesta Železnej opony, certifikovaná kultúrna trasa Rady Európy (2019), je diaľková cykloturistická trasa, ktorá spája až dvadsať Európskych krajín. Vedie od Barentsovo mora na severe Európy až po Čierne more na jej juhu a je dlhá zhruba 9.950 kilometrov. Slovenská časť trasy meria necelých 90 km a vedie po asfaltových cestách s rôznou kvalitou, zväčša s minimálnou alebo nijakou premávkou automobilov. Cesta začína nedaleko trojharičia (Slovenská republika - Rakúsko - Česko), ďalej smeruje od Moravského Sv. Jána, popri obciach Malé Leváre a Gajary cez Suchohrad, Záhorskú Ves, Vysokú pri Morave, Devínsku Novú Ves a Devín do Bratislavu a odtiaľ cez Petržalku do rakúskeho mestečka Kittsee.

www.en.eurovelo.com/ev13

Nositel' autorských práv a práv na foto: m-ARK